

תאריך: 10 יוני 2025
י"ד סיון תשפ"ה
חוזר מס' ה' 2 / 2025

לכבוד:

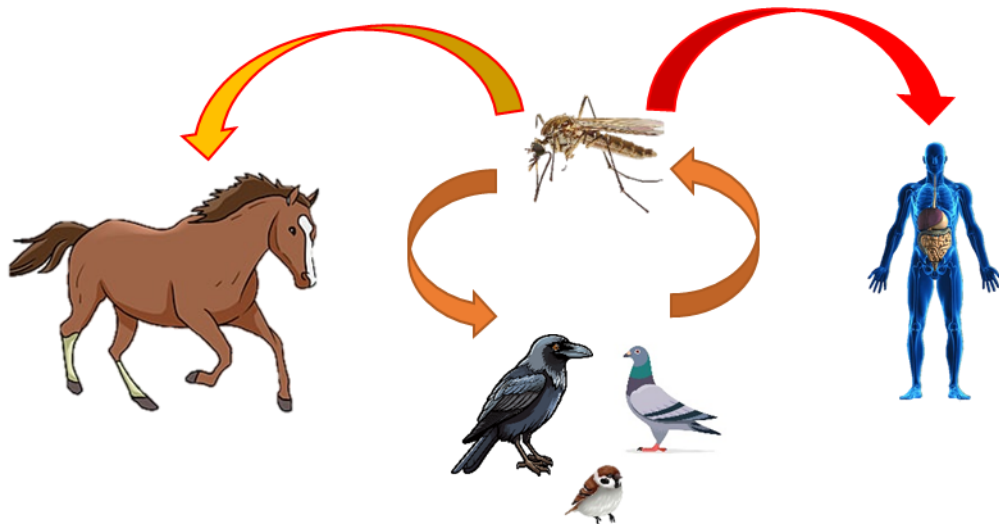
הרופאים הווטרינרים ברשויות המקומיות.

שלום רב,

הנדון: ניטור קדחת מערב הנילוס בעופות בישראל

בעקבות האירוע החריג של מחלת קדחת מערב הנילוס שאירע בישראל בקיץ שעבר, ברצוננו לרענן מידע על המחלה ואת דרכי הפעולה שיש לנקוט, בהיבט הווטרינרי.

קדחת מערב הנילוס (קמ"ה) היא מחלה נגיפית הפוגעת בסוסים ובני אדם ומוכרת בישראל מזה שנים רבות. הנגיף ממשפחת *Flaviridae* נמצא בסירקולציה בסביבה בין יתושים ממין נקבה (בעיקר מיני *Culex spp.*) ועופות. כאשר יתושה נגועה עוקצת אדם, הנגיף עלול להדביק ולגרום לתחלואה קלה, במרבית המקרים (כ- 80%), אם יש סימנים בכלל, אך במקרים אחרים יכול הנגיף לגרום לתחלואה קשה עד מוות. האדם והסוס מהווים dead end והנגיף אינו מועבר מבני אדם ומיונקים אחרים, כמקור להדבקה מחודשת של יתושות. הנגיף גורם לתחלואה גם בסוסים, ויש תרכיב המשמש למניעת המחלה בסוסים.

בחודשים יוני-יולי 2024, היינו עדים לעליה בתחלואת בני אדם בקמ"ה במרכז ישראל. משרד הבריאות דיווח אז על חריגה בהשוואה לשנים קודמות, שהתבטאה בעליה יחסית במספר המקרים המאובחנים, במספר המקרים החמורים, במספר מקרי התמותה (73) ובעומס הנגיפי הנצפה בקרב החולים.

במקביל, נצפתה בקיץ 2024 עליה בתחלואת ציפורים ועופות בר שהתבטאה בסימנים עצביים ואף בתמותה ללא סימנים. גם בעופות, בעיקר בעורבים, נמצא עומס נגיפי גבוה. בשנת 2024 אובחנו יותר מ- 300 ציפורים חיוביות, בכללן גם ציפורים שהוחזקו בבתיים או בגני חיות. לא נצפו סימנים חריגים בעופות משק מסחריים.

בניטור שביצע המשרד להגנת הסביבה בקיץ 2024, נמצאו יתושות נגועות בנגיף במרכז הארץ. בתחקיר שנערך, הוכח כי כשל במרכז לטיהור שפכים (מט"ש) ברמת השרון גרם להתרבות יתושים מוגברת ולהתפרצות המחלה.

השנה, בכדי לקבל תמונת מצב טובה יותר של תפוצת הנגיף בישראל, כמו גם לנסות ולאתר תחלואה בציפורים (בעיקר עורבים), כזקיפים טרם תחלואת אדם לשם התערבות סביבתית, מתבקשים הרופאים הוטרנריים ברשויות המקומיות לאסוף עופות חשודים ולהעבירם למכון הוטרנרי לבדיקה. על אף שבדרך כלל הנגיף אינו מועבר במגע ישיר, יש לנקוט בבטיחות ביולוגית בסיסית ולהשתמש בכפפות ולעטוף את הגופות בשתי שקיות ניילון. ניתן להעביר את הגופות גם לאחר הקפאה וניתן להיעזר בשירותי שינוע הדגימות מהלשכות הוטרנריות האזוריות.

מצ"ב תעודת משלוח שיש למלאה עם כמה שיותר פרטים ובמיוחד את הפרטים הבאים:

- מין הציפור
- תאריך מציאת הגופה/דיווח על הסימנים הקליניים.
- מקום – כתובת מדויקת או מיקום על פי google maps.

הדגימות תיבדקנה ללא עלות עד להודעה חדשה.

ניטור העופות חשוב על-מנת להעריך מוקדי תחלואה ולבצע פעולות הדברת יתושים, דבר שיאפשר טיפול סביבתי עוד לפני שהמחלה נתגלתה בבני אדם. איסוף פגרים נגועים יסייע להפחתת העברת המחלה בין עופות, מכיוון שקיימת אפשרות להדבקה של עוף בנגיף, אם ניזון מפגר של עוף נגוע (למשל, עורבים ועופות דורסים).

במידה ונמצא עוף על ידי אזרח במרחב הציבורי, הוא יכול לדווח למוקד 106, לאיסוף הפגר על ידי הרשות המקומית. אם העוף מת בבית (למשל ציפור-מחמד), ניתן להביאו ללא תשלום למכון הוטרנרי

בבית דגן. האזרח יכול לדווח גם באתר "כפתור ציפור" - שנועד למעקב בזמן-אמת על תמותה של עופות ולזהות אתרים החשודים כנגועים בקדחת מערב הנילוס. פעילותכם הכרחית להבנה טובה יותר של המצב האפידמיולוגי בעופות, ובעקבות כך התערבות מוקדמת ככל הניתן, למניעת תחלואה באדם.

בברכה,

ד"ר תמיר גשן,
מנהל השירותים הוטרנריים.

העתקים:

לשכת שר החקלאות ובטחון המזון
מנכ"ל משרד החקלאות ובטחון המזון
הלשכה המשפטית, משרד החקלאות ובטחון המזון
מנהל השו"ט בשדה.
רופא ראשי בריאות העוף.
מנהלת המכון הוטרנרי.
מנהל המעבדה למחלות עופות, המכון הוטרנרי
מנהלי הלשכות הוטרנריות.
אחראי אפידמיולוגיה וסגן מנהלת המכון הוטרנרי
אחראית אפידמיולוגיה מערך בריאות העוף.
ראש שירותי בריאות הציבור, משרד הבריאות.
אגף אפידמיולוגיה משרד הבריאות.
מזכיר ארגון הרופאים הוטרנריים ברשויות המקומיות.
רופא וטרנר, רשות הטבע והגנים.

